

Saksframlegg

Utvalg	Møtedato	Utvalgssak
Formannskapet	02.06.2020	63/20

Høring domstolstruktur

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Frosta kommune støtter hverken domstolutvalgets eller regjeringens forslag til endringer i rettskretsene og domstoloven, som innebærer en avvikling av Inntrøndelag tingrett som selvstendig domstol.

Forslaget om en tingrett i Trøndelag med hovedsete i Trondheim støttes ikke. En løsning med Steinkjer og Namsos som rettssteder i en ny Trøndelag rettskrets er ingen tilfredsstillende løsning. Dette vil innebære at sorenskriveren har sitt sete i Trondheim, og rettsstedene nedgraderes og utarmes over tid.

Inntrøndelag tingrett er en solid domstol som leverer på alle parametere som domstolutvalget legger til grunn for å samle til større tingretter. Både mht. kvalitet, fagmiljø, saksbehandlingstid, nye og tidsmessige bygninger med digitale løsninger, og størrelse på rettskretsen med nært 100.000 innbyggere. Inntrøndelag tingrett er førsteinstansdomstol for 8 kommuner i Trøndelag og har 7 dømmende årsverk og til sammen 19 medarbeidere.

Steinkjer er administrasjonssenteret i Trøndelag. En naturlig del av et administrasjonssenter er å ha hovedsete for en rettskrets. Dette er viktig for det juridiske kompetansemiljøet både på Innherred og i administrasjonssentret.

Forslaget om en jordskifterett i Trøndelag støttes heller ikke. Primært mener vi at Nord-Trøndelag jordskifterett må opprettholdes. Dersom man tross dette ender med å slå sammen jordskifterettene i Trøndelag, må den felles jordskifteretten ligge i Steinkjer.

Behandling i Formannskapet - 02.06.2020

Vedtak

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Endelig vedtak:

Frosta kommune støtter hverken domstolutvalgets eller regjeringens forslag til endringer i rettskretsene og domstolloven, som innebærer en avvikling av Inntrøndelag tingrett som selvstendig domstol.

Forslaget om en tingrett i Trøndelag med hovedsete i Trondheim støttes ikke. En løsning med Steinkjer og Namsos som rettssteder i en ny Trøndelag rettskrets er ingen tilfredsstillende løsning. Dette vil innebære at sorenskriveren har sitt sete i Trondheim, og rettsstedene nedgraderes og utarmes over tid.

Inntrøndelag tingrett er en solid domstol som leverer på alle parametere som domstolutvalget legger til grunn for å samle til større tingretter. Både mht. kvalitet, fagmiljø, saksbehandlingstid, nye og tidsmessige bygninger med digitale løsninger, og størrelse på rettskretsen med nært 100.000 innbyggere. Inntrøndelag tingrett er førsteinstansdomstol for 8 kommuner i Trøndelag og har 7 dømmende årsverk og til sammen 19 medarbeidere.

Steinkjer er administrasjonssenteret i Trøndelag. En naturlig del av et administrasjonssenter er å ha hovedsete for en rettskrets. Dette er viktig for det juridiske kompetansemiljøet både på Innherred og i administrasjonssentret.

Forslaget om en jordskifterett i Trøndelag støttes heller ikke. Primært mener vi at Nord-Trøndelag jordskifterett må opprettholdes. Dersom man tross dette ender med å slå sammen jordskifterettene i Trøndelag, må den felles jordskifteretten ligge i Steinkjer.

Utrykt vedlegg:

[NOU 2017:17 Domstolstruktur](#)

Saksopplysninger:

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring Domstolkommisjonens utredning NOU 2019:17 Domstolstruktur, sammen med et alternativt forslag fra departementet. Høringsfristen var opprinnelig satt til 2.mai 2020, men er endret til 2.juni 2020.

Domstolkommisjonens flertall foreslår å endre antall rettskretser fra 60 til 22, med 30 rettssteder, for tingrettene. De foreslår å endre fra 34 til 13 rettskretser, med 20 rettssteder, for jordskifterettene, samlokalisert med tingrettene. Kommisjonens mindretall foreslår seks rettskretser for tingrettene med 24 rettssteder. Mindretallet anbefaler at jordskifterettene slås sammen med tingrettene, og at det etableres en avdeling for jordskifte i hver rettskrets. I utredningen foreslås i tillegg mindre endringer i rettskretsene mellom enkelte lagmannsretter.

Det alternative forslaget fra departementet handler om bare å endre tingrettenes rettskretser i tråd med flertallet i kommisjonens forslag og opprettholde antall rettssteder.

For Trøndelag foreslår domstolkommisjonen en sammenslåing av: Sør-Trøndelag tingrett, Fosen tingrett, Inn-Trøndelag tingrett og Namdal tingrett, til Trøndelag tingrett. Det foreslås en felles rettskrets for Trøndelag, med hovedrettssted i Trondheim. Av hensyn til de geografiske avstandene nord i rettskretsen foreslås det en avdeling i Steinkjer.

Regjeringens forslag innebærer fortsatt en sammenslåing til Trøndelag tingrett, men å opprettholde rettssteder der det i dag er tingretter, dvs. Steinkjer, Namsos og Brekstad.

For jordskifteretten foreslås det en sammenslåing av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag jordskifterett til Trøndelag jordskifterett. De to rettskretsene er i dag lokalisert i Steinkjer og Trondheim. Det står følgende i utredningen: «Geografiske forhold tilsier at det bør være to bemannede rettssteder i Trøndelag fylke. Det foreslås likevel én rettskrets, med hovedrettssted i Trondheim og en avdeling i Steinkjer, samlokalisert med Trøndelag tingrett».

En *rettskrets* er en domstols geografiske virkeområde. Rettskretsene bestemmer fordelingen av saker mellom domstolene. Sivile saker skal som hovedregel behandles i rettskretsen hvor den saksøkte bor eller den saksøkte virksomheten har hovedkontor. Eiendommers beliggenhet er bestemmende for fordelingen av saker mellom jordskifterettene.

Et *rettssted* er en domstols lokalisering. En domstol kan være lokalisert flere steder innenfor en rettskrets, altså ha flere rettssteder.

I høringsbrevet skriver departementet:

«Regjeringen ønsker å opprettholde en desentralisert domstolstruktur, for å bevare kompetansearbeidsplasser i distriktene og sikre brukerne nærhet til domstolene. Samtidig anser regjeringen det som nødvendig å utvide rettskretsene for å øke fleksibiliteten, bedre ressursutnyttelsen og skape større fagmiljøer i domstolene.

Domstolkommisjonens forslag om å utvide tingrettenes og jordskifterettens rettskretser er ikke til hinder for å opprettholde flere rettssteder enn kommisjonen anbefaler. Etter departementets syn kan mange av utfordringene kommisjonen peker på imøtekommes ved bare å utvide rettskretsene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn, som et alternativ til kommisjonens forslag, bare å endre tingrettenes rettskretser, i tråd med flertallet i kommisjonens forslag til rettskretsinndeling.

Departementets forslag går dermed ut på å opprettholde alle de bemannede rettsstedene i dagens tingrettsstruktur og styrke domstoltilbudet i distriktene ved at rettssteder som i dag har lav bemanning får tilgang til mer kompetanse og større kapasitet i store og/eller komplekse saker.»

Departementet viser også til at Riksrevisjonen vurderer det som «svært alvorlig» at ikke flere domstoler når Stortingets mål for saksbehandlingstid i straffesaker. Riksrevisjonen anser det også som «kritikkverdig» at ikke potensialet for å effektivisere tingrettene er utnyttet i større grad.

Riksrevisjonens undersøkelse viser at dagens struktur, med mange små rettskretser, medfører en strukturell ineffektivitet. Det er store variasjoner i saksinngang mellom domstolene, men også i én og samme domstol fra ett år til et annet. Én tingrett kan ha mange saker og lang saksbehandlingstid, mens nabotingretten har få saker og kort saksbehandlingstid. Det er begrensede muligheter til å overføre saker og ressurser mellom domstolene. Riksrevisjonen anbefaler at departementet og Domstoladministrasjonen vurderer tiltak for å øke fleksibiliteten mellom domstolene, også for å kunne håndtere variasjoner i saksinngangen.

I høringsbrevet sier departementet at de vurderer endringer i rettskretsene som et mulig tiltak for å imøtekomme anbefalingen. Etter departementets syn vil endringer i rettskretsene kunne bidra til å jevne ut produktivitetsforskjellene, sørge for en likere saksvekst mellom domstolene, og dermed også likere saksbehandlingstid.

I dag er det Domstoladministrasjonen som fastsetter ett eller flere faste rettssteder for tingrettene. Departementet legger frem til overveielse forslag om å lovfeste praksisen med å vedta rettsstedene etter samme prosess og på samme måte som rettskretsene. Forslaget innebærer at å legge ned

rettssteder kun kan gjøres ved forskrift gitt av Kongen (regjeringen). En liknende endring kan være aktuell for jordskifteretten. Departementet mener at det bør reguleres hvilke bemannede rettssteder som eksisterer, og som ikke kan legges ned uten endringer i forskrift.

For å bidra til å bevare kompetansearbeidsplasser i distriktene og sikre brukerne den samme nærheten til domstolene som i dag, vurderer departementet også å regulere bemanningen ved rettsstedene, for eksempel ved å fastsette en minimumsbemanning i forskrift.

Justis- og beredskapsdepartementet skriver i høringsbrevet at de for å sørge for at domstolenes brukere fortsatt har og opplever nærhet til domstolene, vurderer en hovedregel om at saker skal behandles på rettsstedet i den delen av rettskretsen hvor saken geografisk hører hjemme.

Domstolkommisjonen har pekt på et betydelig innsparingspotensial i sitt forslag, sammenlignet med en forsvarlig videreføring av dagens struktur. Innsparingspotensialet er knyttet til reduserte bemanningskostnader og utfasing av rettssteder, som gir besparelser i form av reduserte leie- og vedlikeholdskostnader og digitaliseringskostnader. Departementet skriver i sitt høringsbrev at også deres alternative forslag vil ha et innsparingspotensial knyttet til reduserte bemanningskostnader som følge av økt fleksibilitet og bedre utnyttelse av domstolenes ressurser. De mener også at forslaget vil bidra til å bedre saksbehandlingstiden i domstolene. Derimot er det totale innsparingspotensialet betydelig lavere ettersom det vil være kostbart å opprettholde, vedlikeholde og digitalisere alle dagens rettssteder

Vurdering:

Forslaget fra domstolkommisjonen er et, av en lang rekke, forslag til endringer innen organisering av regional statlig virksomhet. Felles for alle forslagene er at de peker i retning av større enheter lokalisert i de større byene. De totale konsekvensene for en gjennomføring av strukturendringene vil være en kraftig sentralisering.

Det anbefales at Frosta kommune hverken støtter forslaget fra Domstolkommisjonen eller fra regjeringen.

I utredningen fra domstolkommisjonen, og i regjeringens høringsbrev, legges det vekt på kvalitet og saksavvikling. Stortinget har satt mål for dette som enkelte domstoler ikke oppfyller. Alle domstolene i Trøndelag oppfyller Stortingets mål. Av hensyn til de *geografiske avstandene nord i rettskretsen* foreslår Domstolkommisjonen en avdeling i Steinkjer av Trøndelag tingrett. Selv fra Steinkjer er det store avstander til de nordligste kommunene i fylket.

Tingrettene i Trøndelag er viktige for å opprettholde et juridisk kompetansemiljø i sine lokalsamfunn. Et rettssted vil få en mindre juridisk bemanning enn en rettskrets, noe som vil kunne føre til en forvitring av juridisk miljø på det enkelte rettssted. Dette er også viktig for det lokale politiet, for å sikre den juridiske kompetansen. Dette gjelder både for Steinkjer, Namsos og Brekstad. Regjeringens forslag, som støtter domstolkommisjonen i å redusere antall tingretter og jordskifteretter, men opprettholder antall rettssteder, er et skritt i riktig retning. Dette er likevel ikke godt nok. Et rettssted vil være en filial, og det er stor forskjell på å være filial og å være egen rettskrets.

For politiet er det i tillegg viktig å sikre rettsstedene i både Steinkjer og Namsos fordi de blir mye brukt som vitner og til å hente tiltalte som ikke møter opp. Jo lengre reiseavstand til der rettssaken går, jo mer tid går til reising fremfor andre politioppgaver.

Det anbefales det at Inn-Trøndelagsregionen går inn for å opprettholde dagens rettskretser i Trøndelag, Inntrøndelag, Namdal, Fosen og Sør-Trøndelag.

Inntrøndelag tingrett er ikke en liten domstol og kan videreføres som egen tingrett. Den er førsteinstansdomstol for 8 kommuner i Trøndelag med nærmere 100 000 innbyggere i rettskretsen. Domstolen har til sammen 19 medarbeidere. I Steinkjer er det også et moderne tinghus med gode fasiliteter for en tingrett

For Steinkjer, som administrasjonssenteret i Trøndelag, gir disse prosessene utfordringer. Statlige virksomheter må bygge opp under administrasjonssenterfunksjonen. Så langt er hovedsete for Fylkesmannen i Trøndelag og Navs regionkontor lokalisert til administrasjonssenteret, i tillegg til den administrative ledelsen av Trøndelag fylkeskommune. I domstolkommisjonens utredning foreslås det en felles rettskrets for Trøndelag, med hovedrettssted i Trondheim. Det burde vært naturlig å foreslå hovedrettssted for Trøndelag tingrett lokalisert til administrasjonssenteret Steinkjer. Dette er en viktig funksjon for et administrasjonssenter. Dette er også viktig for det juridiske kompetansemiljøet i administrasjonssentret, men også for i Inn-Trøndelag og Innherred.

De samme argumentene som gjelder for tingretten, gjelder også for jordskifteretten. Det betyr at Nord-Trøndelag jordskifterett må opprettholdes. Dette handler også om geografi, beliggenhet og kompetansemiljø. Dersom man likevel ender med å slå sammen jordskifterettene i Trøndelag må den felles jordskifteretten ligge i administrasjonssenteret Steinkjer. Vi har fått opplyst at det allerede i dag praktiseres en løsning med felles ledelse i Trondheim av de to jordskifterettene i Trøndelag. Dette oppfattes som en tilsnikelse og kan ikke aksepteres.

Ståle Opsal
Konstituert kommunedirektør